

Lausuntopyyntö Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vammais- ja vanhusneuvostoille omaishoidon soveltamisohjeista

Vanhusneuvoston kokous 6.4.2023

Kommentimme koskien soveltamisohjeen luonnoksenehdotusta jakaa omaishoidon tuki kahden hoitajan kesken:

- Hyvä uudistus, että omaishoidon tuki voidaan jakaa useamman hoitajan kesken heidän keskinäisellä suostumuksellansa. Uudistuksessa voisi huomioida, että myös vapaapäiväoikeutta kertyisi myös tällöin.

Kommentimme omaishoidon hoitoisuusluokka 3:en lisättyihin rajauksiin omaishoitajalle:

- Omaishoidon tukena maksettavaa palkkiota ei saisi ottaa huomioon niin, että se vaikuttaa muihin sosiaaliturvan etuuksiin.
- Jos henkilö saa veteraani- tai rintamamiespalveluita, niin pidettiin hyvänä, että omaisen saa myös palkkion.
- 68-vuotta täyttäneitä omaishoitajia ei pitäisi kategorisesti rajata hoitoisuusryhmän 3 ulkopuolelle. Se, että jätettäisiin hoitoisuusryhmän 3:een suunniteltu rajaus, joka jättäisi ulkopuolelle palkka- tai yritystuloja, äitiys- tai vanhempainrahaa, sairausvakuutuskorvausta, erityishoitorahaa, vuorottelukorvausta tai eläketuloja saavat omaishoitajat sekä kategorisesti kaikki 68 vuotta täyttäneet omaishoitajat, on kyseenalainen ja taitaa olla yhdenvertaisuuslain 8 §:n syrjinnän kiellon vastainen.
- Laki omaishoidon tuesta 5 §:n mukaan palkkion taso määräytyy hoidon sitovuuden ja vaativuuden mukaan. Pykälässä säädetään vain hoidollisesti raskaan siirtymävaiheen tukeen liittyen edellytys, että hoitajalla ei ko. ajalta olisi vähäistä suurempia tuloja tai oikeutta erityishoitorahaan tai vuorottelukorvaukseen, eli ei mitään määräästä eläketuloista, perhevapaaetuuksista tai omaishoitajan iästä.
- Omaishoitajan vapaiden toteutumiseen, vaihtoehtoihin ja vapaapäivien riittävään määrään tulee kiinnittää huomioita. Lyhytaikaisten hoitopaikkojen keskittäminen vain osaan Keusoten alueen kuntiin voi heikentää vapaiden käyttömahdollisuuksia omaishoitajien kohdalla. Kaikkien omaishoitoperheiden pääsy palveluiden pariin tulee turvata. Perhehoito omaishoidon vapaiden yhtenä vaihtoehtona tulee kehittää muiden vaihtoehtojen rinnalla.
- Omaishoitajien jaksamista tukisi, esim. jos palvelusetelillä voisi halutessaan ja vaihtoehtoisesti valita hoitopalvelujen lisäksi myös esim. siivouspalveluja, fysioterapiaa tai jalkahoitoa.
- Aikuisten hoitoisuusryhmä 3, pitäisi saada palkkio, kuten hoitoisuusryhmässä 4.6.
- Omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset
 - Terveystarkastusten pitäisi olla pakollisia pitkässä hoitosuhteessa.

Kommenttimme sosiaalihoitolaain (1301/2014) muuhun omaishoitoon soveltamisohjeen luonnoksessa:

- Sosiaalihoitolaain 27 b mukaista vapaan saamista ja lakipykälän mainitsemista pidettiin hyvänä täsmennyksenä. Myös mainintaa 3. sektorin toimintoihin ohjaamista pidettiin hyvänä.

Muut kommentit:

- Myöntämisperusteet sekä Liite 1 kannattanee vielä tarkistaa, jotta viittaukset kappaleiden välillä täsmäävät ja käsitteistö on oikein. Esim. myöntämisperusteissa s. 6 ja 7 viitataan kohtaan 3, kun kai pitäisi olla viittaus kappaleeseen 4. Lasten ja nuorten myöntämisperusteissa mainitaan työtoiminta, pitäisikö olla koulunkäynti?
- Intervallihoidot tulisi aloittaa jo siinä vaiheessa, kun hoidettava on vielä ymmärryskykyinen. Helpottaa hoidettavan sopeutumista uuteen ympäristöön.
- Omaishoidontuen ja ennakoivan omaishoitajuuden ero ja maksujen erot. Porissa aloitettu projekti, jossa yhtenäistetään tukia esim. Pienin 620 €. Kun kaikki omaishoidon kriteerit eivät täyty, voisi harkita ennakoivaa omaishoidon tukea.
- (Hoitoisuusryhmässä 1 hoitopalkkion alin määrä esim. Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella on 550 €. Kaikkiin omaishoitajien hoitopalkkioiden määriin toivottiin korotuksia.)
- Ennakoiva hoito, hoitopalvelusuunnitelma tehtävä jo ennakoivassa vaiheessa.
- Hoito- ja palvelusuunnitelma
 - Kuinka usein nimetty omatyöntekijä tarkistaa omaishoitajan kanssa, että hoito- ja palvelusuunnitelma on ajan tasalla?
- Hoitopalkkion maksaminen
 - Kerryttääkö omaishoitajan palkkio eläkettä?